

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С.МАКАРЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. ректора Сумського державного
педагогічного університету

імені А.С. Макаренка

Юрій ЛЯННОЙ

введено в дію наказом № 267

22 червня 2026 року

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙ

педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

«СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО І ЗДОРОВОГО ОСВІТНЬОГО

СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ II СТУПЕНЯ: ПРАКТИЧНІ

ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ»

УХВАЛЕНО

рішенням Вченої ради університету

протокол № 12 від 22 червня 2026 р.

Розробники:

1. Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка (Ганна ЛАТІНА, к.б.н., доцент, завідувач кафедри туризму та медико-біологічного супроводу; Ірина КАЛИНИЧЕНКО, д.мед.н., професор кафедри туризму та медико-біологічного супроводу; Ганна ЗАКІНА, к.психол.н., перший проректор, доцент кафедри туризму та медико-біологічного супроводу)

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

.

Розроблено на основі типової програми підвищення кваліфікації: Типової програми підвищення кваліфікації педагогів і керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти зі створення безпечного і здорового освітнього середовища в закладі освіти (Наказ МОН від 06.09.2023 р. № 1091)

Термін дії програми: 22 червня 2026 р. – 22 червня 2031 р.

Рецензенти:

1. Олександр ЗВІРЯКА – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри терапії та реабілітації Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка;
2. Тетяна ЛЕЛЯКОВА – учитель біології Комунальної установи «Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №24».

Програма затверджена на засіданні Вченої ради університету протокол № 12 від 22 червня 2026 р.

.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Створення безпечного освітнього середовища в закладах базової середньої освіти передбачає володіння учителями професійними компетентностями з широким інструментарієм новітніх здоров'язбережувальних технологій. Удосконалення професійних компетентностей забезпечує мінімізацію розумової та емоційної перевтоми, зниження рівень стресу, формування стабільних навичок здорового способу життя як для дітей, так і для самих педагогів.

Визначальною рисою розробленої програми підвищення кваліфікації є врахування досвіду роботи науково-дослідної лабораторії соціальних детермінант здоров'я населення щодо впровадження здоров'язбережувальних технологій у заклади загальної середньої освіти. Під час розробки програми підвищення кваліфікації враховано прийняті зміни і доповнення щодо функціонування закладів освіти в умовах воєнного стану, зокрема, Концепції безпеки закладів освіти (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 301-р) та типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо організації безпечного освітнього простору в закладі дошкільної освіти (Наказ МОН від 22 травня 2023 року № 619).

Програму розроблено з урахуванням положень: законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів.

Цільова група

Учителі закладів базової середньої освіти, не залежно від предмету викладання.

Обсяг

30 годин (1 кредит ЄКТС), з яких лекції – 9 годин; практикоорієнтовані види робіт – 16 годин; самостійна робота – 4 годин; підсумковий контроль – 2 година.

Особливості організації освітнього процесу за програмою

1.	Тривалість курсу	6 робочих днів
2.	Форма підвищення кваліфікації	Дистанційна синхронно-асинхронна
3.	Мета підвищення кваліфікації	Подальший професійний розвиток педагогічних працівників з питань створення безпечного, безбар'єрного і здорового освітнього середовища закладів базової середньої освіти..
4.	Завдання підвищення кваліфікації	– розглянути форми забезпечення ефективного психологічного супроводу, попередження та протидії негативним безпековим явищам в освітньому середовищі; – удосконалити навички і вміння використання здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі ЗЗСО, безпечного використання учасниками освітнього процесу можливостей Інтернету; – розвинути навичку моделювання організації безпечного підвезення учнів та вчителів до/із ЗЗСО; – розглянути шляхи створення безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища для учнів з особливими потребами.
5.	Прелік компетенцій, що вдосконалюватимуться	Б1. Психологічної через здатність визначати та враховувати в освітньому процесі вікові, індивідуальні особливості й психофізіологічний стан учнів; розпізнавати ознаки втоми, стресу учасників освітнього процесу та забезпечувати психологічно безпечне й комфортне середовище В2. Здоров'язбережувальної через організовувати безпечне та здорове освітнє середовище; застосовувати здоров'язбережувальні технології та раціонально дозувати навчальне навантаження; формувати в учнів свідому поведінку щодо збереження фізичного і психічного здоров'я, а також безпечної поведінки в Інтернеті. Д1 Інноваційна через здатність застосовувати нові освітні технології, цифрові інструменти та нестандартні методичні підходи для оптимізації освітнього процесу; моделювати гнучкі формати навчання (зокрема інклюзивного та дистанційного) в мінливих умовах
6.	Очікувані результати навчання	– розглянуто форми забезпечення ефективного психологічного супроводу, попередження та протидії негативним безпековим явищам в освітньому середовищі;

		– удосконалено навички і вміння використання здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі ЗЗСО, безпечного використання учасниками освітнього процесу можливостей Інтернету; – розвинуто навичку моделювання організації безпечного підвезення учнів та вчителів до/із ЗЗСО; – розглянуто шляхи створення безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища для учнів з особливими потребами
7.	Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації	Загальна кількість балів підсумкового контролю – 100, з них: - Тест з теорії курсу (20 б); - Презентація безпекової інфраструктури закладу освіти (20 б). - Створення форми використання здоров'язбережувальних технологій в умовах онлайн-навчання (20 б); - Презентація здоров'язбережувальної інфраструктури закладу закладу базової середньої освіти (20 б); - Створити інфографіку порядку дій на час повітряної тривоги для сайту та стенду закладу базової середньої освіти (20 б); Прохідний бал для отримання свідоцтва – 80 б.
8.	Інші особливості виконання програми	Відсутні
9.	Документ про підвищення кваліфікації	Свідоцтво/сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка
10.	Вартість	850 грн
11.	Забезпечення освітнього процесу	Комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа (https://dl.sspu.edu.ua/)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва теми	Індекси компетентності	Кількість годин			
		Теоретична складова	Практична складова	Самостійна робота	Разом
Тема 1. Концепція безпеки закладів освіти: створення безпечної інфраструктури закладу. Санітарний регламент: організація освітнього процесу з позиції здоров'язбереження.	В2	2	4	1	4
Тема 2. Попередження та протидія негативним безпековим явищам в освітньому середовищі. Забезпечення ефективного супроводу учасників освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій.	Б1, Б2 ДІ	2	4	1	9
Тема 3. Створення безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища для учнів з особливими потребами.	Б1, Б2 ДІ	2	4	1	10
Тема 4. Забезпечення здоров'язбережувальної складової освіти. Безпека дітей в Інтернеті	Б1, Б2 ДІ	2	4	1	5
Підсумковий контроль					2
Всього годин		8	16	4	30

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Концепція безпеки закладів освіти: створення безпечної інфраструктури закладу. Санітарний регламент: організація освітнього процесу з позиції здоров'язбереження.

Теоретична складова (2 год). Нормативно-правові документи, що регламентують питання безпеки закладів освіти та забезпечення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти. Ключові засади Концепції безпеки закладів освіти (Розпорядження КМУ від 07.04.2023 № 301-р). Чотири моделі організації освітнього процесу в залежності від місця перебування здобувачів освіти (Лист МОН від 06.09.2022 № 1/10258-22). Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти (Наказ від 25.09.2020 №2205)

Практична складова (4 год). Гігієнічна оцінка розкладу уроків закладу базової середньої освіти.

Самостійна робота (1 год): Презентація безпекової інфраструктури закладу освіти.

Очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- нормативно-правових засад, що регламентують питання безпеки закладів освіти та забезпечення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти;
- моделей організації освітнього процесу в залежності від місця перебування здобувачів освіти;
- санітарного регламенту для закладів базової середньої освіти

Уміння:

- провести гігієнічну оцінку розкладу уроків закладу базової середньої освіти;
- моделювати безпекову інфраструктуру закладу освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- свідоме і відповідальне ставлення до дотримання безпечних умов освітнього середовища;
- ціннісне ставлення здоров'язбереження та безпечної поведінки учасників освітнього процесу.

Тема 2. Попередження та протидія негативним безпековим явищам в освітньому середовищі. Забезпечення ефективного психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій.

Теоретична складова (4 год). Посилення поліцейської присутності у закладах освіти. Запровадження системи раннього попередження та евакуації у разі нападу чи загрози. Трансформація психологічної служби з урахуванням впливу військової агресії. Сучасні методики психологічної підтримки в умовах воєнного стану.

Практична складова (4 год): Презентація здоров'язберезувальної інфраструктури закладу базової середньої освіти.

Самостійна складова (1 година): Створити інфографіку порядку дій на час повітряної тривоги для сайту та стенду закладу базової середньої освіти.

Очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- суті та механізмів посилення поліцейської присутності в закладах освіти задля запобігання правопорушенням;
- алгоритмів функціонування систем раннього попередження та порядку евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу чи загрози;
- особливостей трансформації діяльності психологічної служби в умовах військової агресії;
- суті поняття «психофізіологічна ціна розумового навантаження» учнів та чинників, що її мінімізують.

Уміння:

- обґрунтовувати та моделювати порядок дій на час повітряної тривоги для сайту та стенду закладу базової середньої освіти;
- розробляти програм підтримки ментального здоров'я учасників освітнього процесу;
- аналізувати, добирати та адаптувати сучасні методики психологічної підтримки відповідно до фізіологічного та емоційного стану здобувачів освіти;
- координувати дії учасників освітнього процесу під час евакуації на основі сигналів раннього попередження.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення важливості синергії та міжсекторальної взаємодії;
- свідоме і відповідальне ставлення;
- ціннісне орієнтування на гуманізацію навчання.

Тема 3. Створення безпечного, безбар'єрного та інклюзивного освітнього середовища для учнів з особливими потребами

Теоретична складова (2 год). Ресурсне забезпечення інклюзивної освіти в умовах надзвичайних ситуацій. Впровадження педагогіки партнерства, сприятливий клімат у класі. Створення безбар'єрного фізичного простору (пандуси, ліфти, підйомники, шумоізоляція). Модель дистанційного навчання для дітей з ООП в умовах бойових дій.

Практична складова (4 год): Створення форми використання здоров'язбережувальних технологій в умовах онлайн-навчання.

Самостійна складова (1 година): Презентація психологічної служби закладу базової середньої освіти.

Очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- ресурсного забезпечення інклюзивної освіти в умовах надзвичайних ситуацій;
- впровадження педагогіки партнерства, сприятливого клімату у класі;
- створення безбар'єрного фізичного простору (пандуси, ліфти, підйомники, шумоізоляція);

Уміння:

- створення моделі безпечного та здорового середовища для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами з урахуванням досвіду зарубіжних країн;
- корекційно-розвиткових послуг для осіб з особливими потребами..

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення беззаперечної цінності інклюзії та безбар'єрності;
- готовність до гнучкого моделювання та інтеграції;
- емпатія та відповідальне ставлення.

Тема 4. Забезпечення здоров'язбережувальної складової освіти. Безпека дітей в Інтернеті

Теоретична складова (2 год). Здоров'язбережувальні технології: раціональна організація процесу, посилення рухової активності, розвиток системи здорового харчування та медичного обслуговування. Ризики для здоров'я дітей внаслідок безконтрольного використання цифрових технологій (контактні ризики, небезпечні Інтернет-челенджі).

Практична складова (4 год.). Оцінка рухової активності учасників освітнього процесу.

Самостійна складова (1 год.) Створення форм використання здоров'язбережувальних технологій в умовах онлайн-навчання.

Очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- здоров'язбережувальних технологій: раціональна організація процесу, посилення рухової активності, розвиток системи здорового харчування та медичного обслуговування;
- ризиків для здоров'я дітей внаслідок безконтрольного використання цифрових технологій (контактні ризики, небезпечні Інтернет-челенджі).

Уміння:

- оцінити рухову активність учасників освітнього процесу;
- аналізувати здоров'язбережувальної інфраструктури закладу закладу базової середньої освіти;
- застосовувати інноваційних підхід у створенні зоров'язбережувальної складової враховуючи практики створення безпечного середовища.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- ціннісне орієнтування на інноваційну діяльність;
- усвідомлення особистої відповідальності за життя, здоров'я здобувачів освіти;
- готовність до критичного аналізу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 07 квітня 2023 р. № 301-р «Концепція безпеки закладів освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80>
2. Безпечне і здорове освітнє середовище в НУШ: схвалено план заходів на 2023 рік. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpechne-i-zdorove-osvitnye-seredovishe-v-nush-shvaleno-plan-zahodiv-na-2023-rik>
3. Міністерство охорони здоров'я України. Наказ від 25 вересня 2020 р. № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20>

4. Міністерство освіти і науки України. Лист від 15 вересня 2022 р. № 1/10258-22 «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022/2023 навчальному році». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1025729-22>

Основна література:

1. Здоров'язберігаючі технології при роботі з дітьми із особливими освітніми потребами: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2020. 228 с.

2. Комплексні методики кількісної оцінки здоров'язбережувальної діяльності закладів освіти / За заг.ред. І.О.Калиниченко. Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. 23 С.88–148.

3. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія [за заг. ред. Л.М.Рибалко]. Тернопіль : Осадца В.М., 2019. 400 с.

4. Спосіб оцінювання адаптації дітей до навчання у закладах дошкільної та загальної середньої освіти [Текст] : науково-методичне видання / І. О. Калиниченко, М. Ю. Антомонов, С. В. Гозак, Г. О. Латіна, Г. Л. Заїкіна, А. С. Колесник // Свідectво про реєстрацію авторського права на твір №119795, дата реєстрації 14.06.2023 р. <https://iprop-ua.com/cr/wbai10y7/>

5. Калиниченко І. О., Латіна Г. О., Заїкіна Г. Л. Обґрунтування створення здоров'язбережувального середовища у закладах загальної середньої освіти. *Олімпійський та параолімпійський спорт*. 2023. 3. С. 14 – 17 <https://doi.org/10.32782/olimp spu/2023.3.3>

6. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpeka-pid-chas-navchannya-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-ukrittya>

7. Програма з підтримки ментального здоров'я учасників освітнього процесу «Кроки до спокою»: науково-практичне видання / Калиниченко І. О. Латіна Г. О., Заїкіна Г. Л., Гончаренко С.О., Горела Т. М. // Свідectво про реєстрацію авторського права на твір №132205, дата реєстрації 19.12.2024 р.

Програму розробив/розробили
Завідувач кафедри туризму та медико-
біологічного супроводу, к.б.н., доцент

_____ Ганна ЛАТІНА

Професор кафедри туризму та медико-
біологічного супроводу, д.мед.н.

_____ Ірина КАЛИНИЧЕНКО

Доцент кафедри туризму та медико-
біологічного супроводу, к.психол.н.

_____ Ганна ЗАІКІНА

«____» _____ 20__р.

УЗГОДЖЕНО:

Проректор з науково-педагогічної
(наукової) роботи

_____ Ольга КУДРІНА

«____» _____ 20__р.

Начальник юридичного відділу

_____ Мирослав БОНДАР

«____» _____ 20__р.

Провідний фахівець з питань
запобігання та виявлення корупції

_____ Владислав ІВАНІЙ

«____» _____ 20__р.